

ĐỀ THI GIỮA HỌC KÌ 1 – ĐỀ 1

MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 12

Thời gian làm bài: 90 phút

BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

I. ĐỌC HIỂU (6đ)

Học sinh đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi kế tiếp

HOÀNG HÔN MÀU CỎ

(Hoàng Trần Cương)

Khói lửa tạm lắng rồi

Gói chiếc ba lô phòng căng thời trai trẻ tinh sao tôi

Con trở về miền ao ước

Rải tiếng cười lăn xuống gậm giường

Ngực để trần

Áo trần lỏng tay

Một mình đứng khóc thắm cùng cỏ lác

Không còn sợ thần sắc long đong

Không còn lo chùm bom thù đi lạc

Mẹ bảo

Còn hai bàn tay là còn cửa nả

Còn nhớ về những nắm mộ rừng xa

Thế kỉ này vẫn lắm quý nhiều ma

Chỉ có bầu trời làng ta đang trong treo lại

Những chiều tà

Dân làng không tím tím nhau ngoài bãi

Hoảng hốt nhìn những lần chớp đen chèn ngang lễ cưới

Hoảng hốt nhìn những sân trường sạch bóng trẻ con

Hoảng hốt nhìn vào lòng mình thấy ruột gan nóng rần như lửa đốt người

Bói đầu ra bóng dáng của ngày thường

Bói đầu ra tiếng gà trưa đảo trứng

Tiếng mõ trâu chùng cả dáng chiều

Mẹ ơi!

Con nào dám cầu xin chi nhiều

Sau chuỗi ngày chinh chiến

Sau chuỗi ngày rụng rơi như bò hóng

Những năm tháng hoả lò không sót lại muối than

Cho con xin vón vện một ngày

Trái lá chuối lên xó vườn rậm cỏ

Nằm dang tay dang chân

Để nghe gió thì thào to nhỏ

Để dõi theo mây núi trắng ngàn

Để nổi nhớ lặn về tận ngõ

Theo chuyến đò ngang

[...]

Mẹ ơi

Xin cho con thêm một lần thả mình trên cỏ

Thiếp đi dưới bóng của làng

Giữa mơ màng thức ngủ

Nghe thì thắm trong đất

Nẻo đường dẫn đến mùa thu

Nẻo đường ngược về lịch sử

Nẻo đường dài ngắn xưa sau

Trời trong vắt

Mắt người xa xứ

Nổi nhớ thì gần

Cái nhớ thì xa

(Hoàng Trần Cương, Trầm tích, NXB Hội Nhà văn, 1996)

Câu 1. Cảm xúc, rung động trong bài thơ là tiếng “dội” mãnh liệt của sự kiện nào vào tâm hồn nhà thơ? Xác định một số dòng/hình ảnh thơ mà em cho là đặc sắc (1đ)

Câu 2. Khổ thơ đầu gợi hình dung gì trong em, biểu tượng nào gợi ra cảnh ngộ của con người? Phân tích những cảm xúc, tâm trạng thể hiện trong khổ thơ (1đ)

Câu 3. Đọc khổ 2,3 và thực hiện các yêu cầu kế tiếp (1đ)

a. Hai khổ thơ gợi không gian, những cảm xúc, tâm trạng nào của ai, ở đâu, khi nào?

b. Những dòng thơ: “Mẹ bảo/ Còn hai bàn tay là còn của nả/ Chỉ có bầu trời làng ta đang trong treo lại” diễn tả, nói về điều gì trong cảm nhận người con?

c. Xác định thủ pháp nghệ thuật chính ở khổ 2,3 và hiệu quả thẩm mỹ của chúng?

d. Khổ thơ 2,3 có vai trò, vị trí như thế nào đối với toàn tác phẩm?

Câu 4. Người con khao khát điều gì? Khao khát ấy được nhà thơ thể hiện đặc biệt như thế nào? (1đ)

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. Cảm nghĩ của em về nhân vật người con trong bài thơ. Hoàng hôn màu đỏ của Hoàng Trần Cương đã mang tới cho em bài học quý giá nào? (trả lời bằng đoạn văn 200 chữ) (2đ)

Câu 2.

Địa phương (quận/huyện) em tổ chức cuộc triển lãm, cuộc thi về ảnh/ vẽ tranh/ làm thơ/ viết bài luận có nhan đề “Tiếng nói phản đối chiến tranh và khát vọng hòa bình” để hỗ trợ nạn nhân của chiến tranh ở những vùng đang xảy ra chiến sự căng thẳng trên thế giới

Em hãy viết bài phát biểu (khoảng 600 chữ) trong Lễ phát động cuộc triển lãm trên (4đ)

-----Hết-----

- Học sinh không được sử dụng tài liệu.

- Giám thị không giải thích gì thêm.

Đáp án đề 1**Câu 1 (1 điểm)**

Câu 1. Cảm xúc, rung động trong bài thơ là tiếng “dội” mãnh liệt của sự kiện nào vào tâm hồn nhà thơ? Xác định một số dòng/hình ảnh thơ mà em cho là đặc sắc (1đ)

Phương pháp giải:

Đọc kỹ bài thơ

Lựa chọn dòng/ hình ảnh bản thân cho là đặc sắc và phân tích

Lời giải chi tiết:

- Được trở về sau chiến tranh: Khói lửa tạm lắng rồi/ Gói chiếc ba lô phòng căng thoir trai trẻ/ Con trở về miền ao ước
- Dòng/ Hình ảnh thơ mà em cho là đặc sắc: Học sinh tự xác định theo đánh giá của cá nhân

(Gợi ý tham khảo: Rải tiếng cười lăn xuống gậm giường; Bói đầu ra tiếng gà trưa đảo trứng; Tiếng mõ trâu chùng cả ráng chiều,...)

Câu 2 (1 điểm)

Câu 2. Khổ thơ đầu gợi hình dung gì trong em, biểu tượng nào gợi ra cảnh ngộ của con người? Phân tích những cảm xúc, tâm trạng thể hiện trong khổ thơ (1đ)

Phương pháp giải:

Đọc kỹ khổ thơ đầu

Nêu hình dung của bản thân

Chú ý những tính từ thể hiện cảm xúc, tâm trạng của tác giả

Lời giải chi tiết:

*Gợi hình dung

- Chiến tranh tạm yên; Người lính (không còn trẻ) trở về từ chiến trường với chiếc ba lô căng phồng; Ngực để trần...với chiếc áo lính cầm tay tâm trạng thoải mái

- “Khói lửa”, “Áo trận” là biểu tượng cho chiến tranh, loạn lạc gợi ra cảnh ngộ con người vừa trải qua

*Cảm xúc, tâm trạng của người trở về

- Vui mừng, hồ hởi:

+ Tâm trạng thoái mái hồ hởi (không phải căng mình đối mặt với trận chiến – “Áo trận lỏng tay”) ngày trở về quê hương gợi ra từ 2 dòng thơ đầu, từ hình ảnh chiếc ba lô căng phồng

+ Niềm hạnh phúc vô bờ của người lính được trở về quê hương được bộc lộ trực tiếp ở dòng thơ “Con trở về miền ao ước” → Miền ao ước là quê hương, là khát vọng, là ao ước cháy bỏng trong tâm hồn người lính

+ “Rải tiếng cười lăn xuống gậm giường” là sáng tạo độc đáo bởi nghệ thuật ẩn dụ diễn tả niềm vui của người lính được trở về quê hương, về ngôi nhà thân yêu của mình, niềm vui ấy bao trùm cả không gian, lan vào “xó xỉnh”, vào từng góc của ngôi nhà

- Thoáng buồn nhớ tới cảnh chiến trận: Một mình đứng khóc thầm cùng cỏ lác → Dòng thơ giàu sức gợi, gợi nhớ cảnh chiến trường giữa núi rừng hoang vu, với nỗi buồn mát mát, cô đơn khiến nhịp thơ chậm lại, chùng xuống

Câu 3 (1 điểm)

Câu 3. Đọc khổ 2,3 và thực hiện các yêu cầu kế tiếp (1đ)

a. Hai khổ thơ gợi không gian, những cảm xúc, tâm trạng nào của ai, ở đâu, khi nào?

b. Những dòng thơ: “Mẹ bảo/ Còn hai bàn tay là còn của nả/ Chỉ có bầu trời làng ta đang trong trẻo lại” diễn tả, nói về điều gì trong cảm nhận người con?

c. Xác định thủ pháp nghệ thuật chính ở khổ 2,3 và hiệu quả thẩm mỹ của chúng?

d. Khổ thơ 2,3 có vai trò, vị trí như thế nào đối với toàn tác phẩm?

Phương pháp giải:

Đọc kỹ khổ thơ 2,3 và các yêu cầu

Lời giải chi tiết:

a. Hai khổ thơ gợi ra: Không gian vắng lặng, thiếu sự sống của con người; cảm xúc, tâm trạng hốt hoảng lo âu của dân làng trong chiến tranh

b. Những dòng thơ nói về cảm nhận người con:

+ Mẹ bảo/ Còn hai bàn tay là còn của nả: Niềm tin của người con vào mình vào con người sau sự hủy diệt của chiến tranh

+ Chỉ có bầu trời làng ta đang trong trẻo lại: Khẳng định sức sống, sự hồi sinh kì diệu của con người và quê hương. Hai chữ “trong trẻo” gợi ra không gian tươi sáng, niềm tin vào ngày mai. Cuộc sống mới sẽ bắt đầu như chưa từng có thương đau

c. Nghệ thuật chính hiệu quả thẩm mỹ

- Nghệ thuật đối lập: Quá khứ vắng lặng, đau thương trong chiến tranh với cuộc sống thanh bình, niềm tin vào sức hồi sinh của quê hương (học sinh lựa chọn dẫn chứng)

- Điệp từ: Không còn; hoảng hốt; bó buộc

→ Hiệu quả: gợi cảnh tượng hoang tàn, tố cáo sự hủy diệt của chiến tranh nhằm diễn tả khao khát về cuộc sống bình yên, trù phú của làng quê xưa (trẻ em tới trường, tiếng gà trưa đảo trứng, tiếng mõ trâu chiều) và cuộc sống thanh bình ngày nay

d. Khổ thơ 2,3 có vai trò vị trí quan trọng đối với toàn bài thơ:

- Thể hiện cấu tứ độc đáo của bài thơ: Trở về trong thanh bình – hồi tưởng quá khứ đau thương trong chiến tranh – khao khát được đắm mình, được sống gắn bó với quê hương mình

- Tái hiện chiến tranh đau thương nơi quê nhà làm nổi bật nỗi nhớ, khát khao sống trong hòa bình của người con trải qua trận mạc, hi sinh

Câu 4 (1 điểm)

Câu 4. Người con khao khát điều gì? Khao khát ấy được nhà thơ thể hiện đặc biệt như thế nào? (1đ)

Phương pháp giải:

Đọc kĩ bài thơ

Lời giải chi tiết:

- Người con khao khát:

+ Một ngày được nằm trên lá chuối ở xó vườn với cảm giác thật thoải mái để nghe gió, bay theo mây, thả hồn vào chuyến đò ngang để ngắm nhìn, đắm mình trong cảnh vật thiên nhiên của quê hương

+ Ngủ dưới bóng tre làng, lắng nghe tiếng đất để hiểu lịch sử, văn hóa, hiểu nỗi lòng của những người xa quê

- Cách thể hiện đặc biệt:

+ Giải bày nỗi niềm với mẹ (thốt gọi “Mẹ ơi”! mở đầu hai nỗi khát khao); xin mẹ cho mình thực hiện khát vọng

+ Dùng nhiều điệp từ, điệp ngữ tạo nên những điệp khúc mở ra những giá trị, những khát khao cháy bỏng của mình về làng quê

+ Khát vọng của người con đi theo trình tự từ hẹp đến rộng, từ những điều cụ thể đến những giá trị lớn lao: nghe gió mây, ngắm chuyến đò → hiểu văn hóa, lịch sử, con người, để thấu hiểu có cái nhớ mới làm nên nỗi nhớ

II. VIẾT (6,0 điểm)**Câu 1 (2 điểm)**

Câu 1. Cảm nghĩ của em về nhân vật người con trong bài thơ. Hoàng hôn màu đỏ của Hoàng Trần Cương đã mang tới cho em bài học quý giá nào? (trả lời bằng đoạn văn 200 chữ) (2đ)

Phương pháp giải:

Dựa vào kiến thức và kỹ năng viết đoạn văn đã được học

Nêu quan điểm, ý kiến của bản thân

Lời giải chi tiết:

- Cảm nghĩ của em về nhân vật người con: Học sinh thể hiện cách cảm nhận của riêng của cá nhân nhưng cần bám sát từ tác phẩm (tham khảo gợi ý)

- Gợi ý: Người con đã trải qua chiến trận (đối mặt với hi sinh, cô đơn); Niềm vui ngày trở về quê nhà; hồi ức về chiến tranh đau thương nơi quê nhà và đồng đội hi sinh; khao khát được đắm mình, được sống gắn bó với quê hương mình)

- Bài học từ văn bản đọc hiểu (Học sinh tự đúc rút từ nhận thức của cá nhân nhưng cần bám sát chủ đề, thông điệp của văn bản: Chiến tranh gây ra đau thương, mất mát; Giá trị của hòa bình; Nhận thức về khát vọng muôn thuở của con người)

(Học sinh tự triển khai đoạn văn có mở đầu, thân, kết đoạn: thể hiện mạch lạc các ý cơ bản câu hỏi đã yêu cầu/ đã gợi ý)

Câu 2. (4đ)

Địa phương (quận/huyện) em tổ chức cuộc triển lãm, cuộc thi về ảnh/ vẽ tranh/ làm thơ/ viết bài luận có nhan đề “Tiếng nói phản đối chiến tranh và khát vọng hòa bình” để hỗ trợ nạn nhân của chiến tranh ở những vùng đang xảy ra chiến sự căng thẳng trên thế giới

Em hãy viết bài phát biểu (khoảng 600 chữ) trong Lễ phát động cuộc triển lãm trên

Phương pháp giải:

Dựa vào kiến thức và kỹ năng đã học để thực hiện bài văn

Lời giải chi tiết:

Địa phương (quận/huyện) em tổ chức cuộc triển lãm, cuộc thi về ảnh/ vẽ tranh/ làm thơ/ viết bài luận có nhan đề “Tiếng nói phản đối chiến tranh và khát vọng hòa bình” để hỗ trợ nạn nhân của chiến tranh ở những vùng đang xảy ra chiến sự căng thẳng trên thế giới

Em hãy viết bài phát biểu (khoảng 600 chữ) trong Lễ phát động cuộc triển lãm trên

Phần chính	Điểm	Nội dung cụ thể
Mở bài	0,5	- Kính thưa đại biểu tham dự (Học sinh vận dụng phù hợp với thực tế) - Giới thiệu bản thân (1-2 dòng) và nêu tên phong trào

Thân bài	3,0	<ul style="list-style-type: none"> - Nêu lý do, mục đích của phong trào đối với học sinh, tuổi trẻ, xã hội; ý nghĩa của hành động ủng hộ nạn nhân chiến tranh ở vùng chiến sự - Hành động, việc làm cụ thể của học sinh: chụp ảnh, vẽ tranh hướng vào chủ đề: “Tiếng nói phản đối chiến tranh và khát vọng hòa bình” - Hành động, việc làm cụ thể của cá nhân (phù hợp với sở trường) + Lựa chọn của cá nhân + Cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về mục đích ý nghĩa phong trào
Kết bài	0,25	<ul style="list-style-type: none"> - Thể hiện sự ủng hộ, niềm tin vào phong trào - Cổ vũ, kêu gọi các bạn ủng hộ tham gia phong trào
Yêu cầu khác	0,25	<ul style="list-style-type: none"> - Bài viết có cảm xúc, thể hiện sự hiểu biết, nhiệt huyết về hoạt động - Kỹ thuật viết: Lời hô gọi tạo sự tương tác, cổ vũ hành động